

Ricard Salvat, un humanista modern

Joan Vila-Grau

Acadèmic de número. vilagrau@telefonica.net

“Ricard Salvat fou rigorós, però no subjecte a dogmes ni poder”

Joan Sureda

M'és difícil intentar definir la polifacètica personalitat i obra de Ricard Salvat, aquesta figura singular en el món de la cultura catalana i especialment en el de les arts escèniques; perquè definir vol dir posar límits i la persona de Salvat és massa rica, complex, generosa i vital per quedar closa en aquest intent de retrat. De fet, únicament l'enumeració dels seus escrits, muntatges, escenificacions, produccions, crítiques, en un mot, aquest abundós i ingent “corpus salvatià” pot definir-lo sense caure en reduccions arbitràries.

Ricard Salvat és reconegut internacionalment, ell ha estat portador de la nostra cultura arreu d'Europa i fins més enllà de les fronteres europees, i Salvat ens ha portat a Catalunya els més avançats corrents de l'estètica i el pensament vigents arreu del món.

Creiem que avui i aquí en el si de la nostra Acadèmia, és més honest no intentar abastar en breus paraules un “curriculum vitae” que hauria d'incloure des de la llunyana lectura de *Criton* i *Eutifron* de Plató a l'Agrupació de Teatre Experimental fundada a Barcelona l'any 1953, passant a la novel·la *Animals destructors de lleis* (Premi Joanot Martorell 1959) o l'extensa quantitat de peces teatrals, muntatges, escrits (*Canigó*, 1975) fins a les mítiques *Ronda de mort a Sinera*, *Primera història d'Esther* i *La pell de brau*, basades en textos de Salvador Espriu, per arribar a la seva obra quasi pòstuma *Un dia, Mirall trencat*, de Rodoreda, representada al teatre Borràs el 2008, teatre privat en què trobà l'acollida que no li donaren altres teatres que semblaven més idonis. Tota aquesta obra ingent és la gran, important i rigorosa aportació de Salvat a la cultura catalana.

Voldríem encara subratllar més concretament una faceta significativa, i creiem que essencial de la personalitat de Ricard Salvat: és la vessant didàctica i pedagògica que apareix constant en la seva trajectòria professional i vital.

La voluntat de Ricard de donar una base cultural sòlida a les seves realitzacions i a les persones que hi col·laboraven, és tangible en la seva manera de dirigir i per tant d'interpretar o “llegir” cada obra; aquesta voluntat o preocupació es fa palesa en la seva participació en la creació de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (1960-1974) juntament amb M. Aurèlia Capmany i acollida com a secció teatral al Foment de les Arts Decoratives (F.A.D.).

L'any 1977, el regidor de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat en Joan Miró (antic alumne d'EADAG) ofereix un local de l'ajuntament en què Salvat intenta refundar l'Escola d'Arts; serà doncs, l'Escola d'Estudis Artístics. Ricard Salvat posarà els fonaments de la que hauria pogut ser la Bauhaus catalana. L'escola s'estructurava en quatre aules bàsiques: teatre, cinema, pintura i músi-

ca. Al secretariat de l'Escola hi col·laborà en Francesc Rodon; a l'aula de teatre hi participaren Carme Serrallonga i Joan Salvat entre altres. A l'aula de pintura hi treballaven Joan Hernández Pijuan, Joan Vila-Grau i Josep Parera. En cinema hi col·laborà Arnau Olivar, Pere Balañà i Freixes-Ripoll i Alfons Garcia Seguí. L'aula de música era portada per Gabriel Bruncic i Julio Navarrete.

L'Escola d'Estudis Artístics organitzà classes magistrals en les quals participaren Milicua, el cineasta Berlanga, etc... També a l'Escola si creaven espectacles com el titulat *Joan Salvat Papasseit i la seva època*, obra de la qual en tinc un especial record ja que els assaigs es feren al meu estudi un “enorme, humit i un xic llòbrec soterrani”, tal com el vaig descriure en la contestació al discurs d'ingrés a l'Acadèmia de Ricard Salvat, el 21 d'abril del 2004. En aquests assaigs, i després en la meva col·laboració en l'escenografia de *Música només per a vostè*, de Franz Xavier Koetz, vaig poder admirar el singular mestratge de Salvat en la direcció i creació dels seus muntatges.

Recorda, el qui fou company en l'experiència d'aquesta escola, en Francesc Rodon, com les pugnes polítiques d'aquells anys afectaren el prometedor desenvolupament de l'escola, fins que les desavinences entre el PSC i el PSUC, causaren la seva desaparició, la malaurada desaparició d'una experiència artística d'avantguarda, potser única en el nostre dissortat país.

Voldríem acabar aquestes potser informals paraules de record i homenatge a Ricard Salvat, amb els mots que li vam dedicar el dia del seu ingrés a la nostra Acadèmia:

“Home de sòlida, extensa i profunda formació cultural, agut esperit analític, inquieta curiositat i gran sensibilitat, excel·leix com a escriptor, catedràtic, crític d'art, autor i director teatral; Salvat és un veritable home del Renaixement, un humanista modern.”

20 de gener de 2010